

Conscience, Hendrik (s.a.), *De baanwachter*. Brussel, Office de Publicité nr. 863.

Alweer een schitterend verhaal van Hendrik Conscience over baanwachter Jan Verhelst (43), die er ten onrechte van beschuldigd wordt dat hij de baren bij twee overwegen niet gesloten zou hebben waardoor de koets van de notaris aangereden is met een dode koetsier (29) en een gekwetste notaris als resultaat. Wanneer de notaris weer bij bewustzijn komt, verklaart hij dat de baren wel dicht waren maar dat zijn dronken koetsier ze geopend heeft. De baanwachter wordt vrijgesproken.

De baanwachter is zijn linkerhand verloren (10) toen hij 'eenen armen loteling' (13) van de dood gered heeft toen die door een trein verpletterd dreigde te worden. Treffende schets van de personages met elk een eigen karakter. Spannend en ontroerend verteld. Goede intrige.

De beschrijving van hoe makkelijk het volk zich laat beïnvloeden door roddels en de brave baanwachter voor misdadiger scheldt is met groot psychologisch inlevingsvermogen en veel talent beschreven.

Vervaard = bang (24)

Conscience doet toegevingen aan het christelijke, vrome publiek, vooral in dit verhaal: 25 en passim.

De tranenvloed is typisch voor deze romantiek, maar wordt in deze roman intens benut: 31, 54, 56, 65 (klaagde luid).

Conscience is voor zijn tijd behoorlijk modern omdat hij als auteur niet altijd omniscient (alwetend) is. Hier enkele voorbeelden:

8: Ongetwijfeld was de baanwachter een getrouwd man met kinderen; want men had nevens zijn huisje eenen ouden wagon van de 2de klas zonder wielen nedergezet, om hem dus het gebruik van een paar kamertjes te verschaffen.

9: Hij kon ongeveer vijfendertig jaar oud zijn

10: Zij moest bijna de uiterste grens des levens bereikt hebben

23: Zij spraken waarschijnlijk van hunne kinderen

23: Veel verblijdends moest in hunnen kout zich mengen; want nu en dan drukten zijn elkaar de hand en hunne oogen glinsterden niet zelden van geluk.

84-85: Waarschijnlijk overwoog hij

86: De substituut moest hier wel bekend zijn; misschien was hij een vriend des huizes

124: Ongetwijfeld waren dit de personen, welke men te Bolderhout plechtig wilde inhalen

Conscience vertelt ook niet meteen dat de moeder blind is. Op 11 schrijft hij 'Gij kunt ze niet zien', waaruit de lezer afleidt dat de moeder blind is. De bevestiging hiervan volgt pas veel later. Hetzelfde geldt voor de linkerhand. Hoe dat zo gekomen is, vernemen we pas later.

Houden

Philip Vermoortel

10-2022